

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 23.10.2007
KOM(2007) 635 lõplik

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Majanduspartnerluslepingud

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Majanduspartnerluslepingud

1. SISSEJUHATUS

1.1. Läbirääkimise eesmärgid

Majanduspartnerluslepingute eesmärk on sisse seada uus WTO tingimustele vastav kauplemise kord enne praeguse kauplemise korra kehtivusaja lõppemist 31. detsembril 2007. aastal ja toetada AKT riikide piirkondlikku integratsiooni ning edendada nende sujuvat ning järk-järgulist maailmakaubandusesse sulandumist, eelkõige aidates kaasa AKT riikide suuremate piirkondlike turgude kujundamisele, toetades sel viisil säästvat arengut ja vaesuse vähendamist.

Seda kajastavad ka nõukogu vastu võetud läbirääkimisdirektiivid, millega volitati komisjoni alustama läbirääkimisi AKV piirkondadega kõikehõlmavate piirkondlike majanduspartnerluslepingute üle. Nimetatud majanduspartnerluslepingutesse tulevad sätted kaubandusega seotud alade, kaubandusega seotud eeskirjade ja teenustega kauplemise kohta, sealhulgas asjaomased seosed arengukoostööga.

Komisjon leiab, et sellised kõikehõlmavad lepingud on olulised AKV-ELi majandus- ja kaubanduskoostöö lõppeesmärgi saavutamiseks, mis, nagu on sõnastatud Cotonou lepingu artikli 34 lõikes 2, peab andma AKV riikidele võimaluse täiel määral osaleda rahvusvahelises kaubanduses. Seetõttu on komisjoni esmaseks eesmärgiks tagada kõikehõlmavate majanduspartnerluslepingute olemasolu selleks tähtajaks, mil praegune kauplemise kord kaotab kehtivuse. Mõnes piirkonnas on seda võimalik saavutada. Muude piirkondade jaoks esitatakse käesolevas teatises lähenemine, mis tagaks edu kõikehõlmavate piirkondlike majanduspartnerluslepingute sõlmimiseks ja hoiaks võimaluse korral ära katkestused AKV riikidest pärinevate kaupade turustamise korras.

1.2. Läbirääkimiste tähtaeg

Cotonou lepingu artikli 37 lõige 1 näeb ette, et AKV-ELi riikide uus kauplemise kord, mis on sätestatud majanduspartnerluslepingutes, jõustub 1. jaanuaril 2008. aastal. Pärast seda kuupäeva muutuvad kehtetuks Cotonou lepingu V lisas loetletud kaubandussoodustused ja 2001. aastal WTO poolt antud vabastus¹. Praeguse turulepääsu korra aegumine määrab majanduspartnerluslepingute läbirääkimistele kaupade turulepääsu küsimustes kindla lõpptähtaja 2007. aasta lõpuks.

2. KÕIKEHÕLMAVATE MAJANDUSPARTNERLUSLEPINGUTE TAGAMINE

2.1. Sisult kõikehõlmavate majanduspartnerluslepingute tagamine

2007. aasta mais AKV-ELi riikide ministrite ühisnõukogus kinnitasid kõik AKV piirkonnad ja Euroopa Liit veel kord, et nende kavatsus on 2007. aasta lõpuks sõlmida kõikehõlmavad majanduspartnerluslepingud (nagu määratletud punktis 1.1). Mõnes piirkonnas on see saavutatav. Muudes piirkondades võtab kõikehõlmavate

---

¹ Käesolev vabastus võimaldab üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe (GATT) enamsoodustuse režiimi klausli erandit.

majanduspartnerluslepingute sõlmimine rohkem aega. Sellistel juhtudel püüab komisjon olulise sammuna kõikehõlmavate majanduspartnerluslepingute sõlmimise suunas sõlmida lepingud, milles sisalduvad sätted WTO tingimustele vastava kaupade turulepääsu korra kohta. Kõik need lepingud tuleb selleks, et võtta kasutusele uus kauplemise kord, sõlmida õigel ajal ja need peavad sisaldama kõiki neid kokkuleppeid, mis on majanduspartnerluslepingute osas läbirääkimistel saavutatud. Seejärel jätkatakse läbirääkimisi ülejäänud küsimuste osas, mida on vaja lahendada kõikehõlmavate majanduspartnerluslepingute sõlmimiseks.

Selline lähenemine põhineb vajadusel sätestada rahvusvahelise lepinguga WTO tingimustele vastav kaupade turulepääsu kord, et ühendus saaks 1. jaanuarist 2008. aastal kehtestada uue kaubanduskorra. Küsimused ja tingimused, mis mõjutavad seda kaupade turulepääsu korda, mida komisjoni ettepanekul ühendus pakub AKV riikidele 2008. aastal, on esitatud 3. punktis.

Iga leping on sammuke lähemale valmivale kõikehõlmavale piirkondlikule majanduspartnerluslepingule, kuid mitte läbirääkimiste lõpp-punkt. Lepingud peaksid sisaldama ka läbirääkimiste jätkamise klausleid ja lepingulist kohustust jätkata läbirääkimisi ülejäänud valdkondades. See silub teed läbirääkimistele kõikehõlmavate piirkondlike majanduspartnerluslepingute sõlmimiseks.

2.2. Kõikehõlmavate majanduspartnerluslepingute sõlmimise tagamine kõigis piirkondades

AKV kuues piirkonnas on piirkondliku lõimumise tase erinev. Mõnes piirkonnas on väljakujunenud piirkondlikud majandusühendused moodustanud naaberpiirkondadega võrreldes majanduslikult paremini koostoitavaid ja kõrgemate eesmärkidega alampiirkondi. Majandushuvid ja mured on piirkondade ulatuses erinevad, piirkonnad hõlmavad nii vähim arenenud kui ka arenemise riike, ja teatud riikidel võib olla erivajadusi.

Komisjon mõistab seda mitmekesisust ja saab aru, et alguses võivad mõned riigid loobuda piirkondliku lepinguga ühinemisest. Kui ühes piirkonnas rühm riike soovib läbirääkimistega edasi minna, võib komisjon sõlmida lepinguid alampiirkondadega, kaasa arvatud turulepääsu lepinguid teel kõikehõlmavate majanduspartnerluslepingute sõlmimiseni. Iga leping viib edasi kõikehõlmavate kõigile kõnealuse piirkonna riikidele avatud majanduspartnerluslepingute valmimise teel, jätkates praeguste piirkondlike integratsioonikavade kursil.

3. TURULEPÄÄS

3.1. Õiguskindlus

Turulepääsu läbirääkimiste eesmärk on tagada, et AKV riikidest pärinevad kaubad pääseksid alates 1. jaanuarist 2008. aastal paremini ja õiguslikult turvaliselt Euroopa Liidu turule. Ainus võimalus tagada ühenduse ja majanduspartnerluslepingu piirkonna vahel kaupade turulepääsu õiguskindlus seisneb selles, et see peab toimuma WTO vabakaubanduspiirkondade reeglite² kohaselt. Komisjon märgib, et see nõuab lepingut, mille alusel luuakse vabakaubanduspiirkond³.

---

² Üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe artikkel XXIV

³ Üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe artikli XXIV kohaldamisel määratletakse seda kui vahekokkulepet, milles esitatakse vabakaubanduspiirkonna moodustamise kava koos ajakavaga.

3.2. Kaupade turulepääsu pakkumine

Ühendus tegi kaupade turulepääsu pakkumise majanduspartnerluslepingute läbirääkimisel tolli- ja kvoodivaba juurdepääsu raames (üleminekuajaga suhkru ja riisi suhtes). Nõukogu⁴ tervitas seda pakkumist ja seda kavatakse rakendada kaupade suhtes, mis pärinevad nendest riikidest, mis viivad lõpule läbirääkimised ühendusega sellise rahvusvahelise lepingu sõlmimiseks, kus sätestatakse uus WTO tingimustele vastav kauplemise kord, mida kirjeldatakse punktis 3.1. See lubab ka asümmeetriat AKV ja ELi turulepääsu kohustustes ja sobivaid üleminekuageasid AKV liberaliseerimiseks.

3.3. Majanduspartnerluslepingute turulepääsu pakkumise rakendamine

Komisjon teeb ettepaneku võtta Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 133 alusel vastu määrus, millega kehtestatakse loetletud riikide ja piirkondade suhtes, kes on viinud lõpule läbirääkimised lepingu sõlmimiseks, nagu kirjeldatud punktis 3.2,⁵ kaupade turulepääsu kord alates 1. jaanuarist 2008. aastal. Euroopa Liidu tolliasutuste ja ettevõtjate õigeaegselt teavitamiseks ning et komisjon saaks vajadusel vastu võtta rakendusmäärused suhkru ja riisi üleminekuajade kohta, kavatab komisjon teha määruse ettepaneku võimalikult kiiresti.

Komisjon annab nõukogule niipea kui võimalik kõikide lepingute täielikud tekstid, et vastu võtta otsus, mis volitab need allkirjastada ja hakata ajutiselt kohaldama.

Määruse ettepanekus esitab komisjon meetmed, millega saab vajaduse korral kehtetuks tunnistada või muuta 1. jaanuarist 2008 kõik need veel allesjäänud õigusnormid, kus kas viidatakse Cotonou lepingu V lisa kaubanduse haldus- ja rakendussätetele või reguleeritakse neid.

Määruse ettepanekus esitab komisjon meetmed, millega saab teatavate toodete turulepääsuload ajutiselt tühistada, kui on tegemist pettusega või päritolureeglite rikkumisega.

3.4. Turulepääs üldises soodustuste süsteemis

Mõni AKV riik ei tarvitse mitte olla suuteline õige ajaks läbirääkimisi lõpuni viima, et pääseda nende riikide loetellu, kelle kohta hakkab kehtima uus kauplemise kord, mis on kehtestatud punktis 3.3 kirjeldatud määruses. Sellistel juhtudel pole ühendusel muud valikut kui rakendada üldise soodustuste süsteemi määruses kehtestatud kauplemise korda. Samuti toimitakse ka sellistel juhtudel, kui mingi riik keeldub sellisele lepingule või kõikehõlmavale majanduspartnerluslepingule alla kirjutamast.

Selleks ei ole vaja eraldi otsust ühenduselt, kuna pärast Cotonou soodustuste aegumist pääsevad kõik AKV riigid jätkuvalt turule üldise soodustuste süsteemi raames. Ainsaks erandiks on Lõuna-Aafrika, kelle suhtes jäävad siis, kui uut kaubanduskorda ei tule, kehtima kaubandus- ja arengukoostöö lepingu sätted.

Vabakaubanduspiirkonnaga on tegemist siis, kui põhimõtteliselt kogu kaubandus lepinguosaliste vahel on vabastatud tollimaksudest ja kõrvaldatud on ka muud kaubandust kitsendavad eeskirjad.

⁴ 15. mai 2007. aasta nõukogu järeldused majanduspartnerluslepingute kohta, nõukogu viide 9560/07

⁵ Vastavalt majanduspartnerluslepingute turulepääsuga seotud pakkumisele ja nõukogu otsusele kaasata Lõuna-Aafrika majanduspartnerluslepingute läbirääkimistesse, lisatakse määrusesse säte Lõuna-Aafrikale diferentseeritud kaubanduskorra kehtestamise kohta.

Kõige vaesemate riikide pääs Euroopa Liidu turule on tagatud, kuna vastavalt üldise soodustuste süsteemi määrulesele võivad 42 vähim arenenud AKV riiki⁶ edaspidigi kasutada tolli- ja kvoodivaba juurdepääsu Euroopa Liidu turule kaitsemeetme “Kõik peale relvade” raames. Ülejäänud 36-le mitte vähim arenenud riigile pakutakse, kui nad lepingut ei sõlmi, tavalist turulepääsu korda üldise soodustuste süsteemi raames.

Komisjon mõistab, et mõned AKV riigid võivad üldisele soodustuste süsteemile vastavat turulepääsu korda pidada majanduspartnerluslepingute alternatiiviks. Komisjon on siiski veendunud, et piirkondlikul majanduspartnerluslepingul on tähtsaid arengueeliseid ja et ükski AKV riik ei peaks jätma kasutamata võimalust edaspidi liituda piirkondliku majanduspartnerluslepinguga. Sellist olukorda, kus mingi AKV riik või piirkond kasutab ainult üldise soodustuste süsteemi eeliseid, peab komisjon ajutiseks. Piirkondlikud majanduspartnerluslepingud peavad jääma avatuks igale AKV riigile vastavas piirkonnas, mis alguses piirkondliku lepinguga ei liitunud.

Kui mingi AKV piirkond või riik viib lõpule läbirääkimised ühendusega kas kõikehõlmava majanduspartnerluslepingu üle või punktis 3.2 kirjeldatud tingimusi täitva lepingu osas, teeb komisjon ettepaneku nõukogule lisada see nende riikide loetelusse, mille suhtes kehtib punktis 3.3 kirjeldatud määrukses sätestatud kaupade turulepääsu kord.

3.5. Päritolureeglid

Komisjon peab uusi majanduspartnerluslepingute päritolureegleid majanduspartnerluslepingute kaupade turulepääsu korra lahutamatuks osaks. Komisjon tuletab siinjuures meelde pakkumist majanduspartnerluslepingutes seniseid Cotonou päritolureegleid leevendada ja lihtsustada⁷. Komisjoni seisukoht on, et uusi majanduspartnerluslepingute päritolureegleid tuleks kohaldada sellise kaubanduse suhtes, mida hõlmab majanduspartnerluslepingute kaupade turulepääsu määruks. Komisjon mõistab, et majanduspartnerluslepingute päritolureeglid, mida arutatakse iga majanduspiirkonna osas eraldi, sisaldavad vastavale piirkonnale iseloomulikke erijooni, kuid üldjoontes põhinevad need ühistel eesmärkidel ja enamiku toodete osas on nad samased, et hõlbustada AKV piirkondade vahelist kaubavahetust. Komisjon juhib tähelepanu sellele, et lepingutesse lisatava läbivaatamisklausli alusel tuleb uued majanduspartnerluslepingute päritolureeglid läbi vaadata ette nähtud üleminekuaja jooksul eemärgiga edaspidi veelgi lihtsustada päritolu määramise põhimõtteid ja meetodeid, arvestades majanduspartnerluslepingute piirkondade arenguvajadusi.

Uued majanduspartnerluslepingute päritolureeglid hakkavad kehtima siis, kui leping, mille juurde nad kuuluvad, on vastavalt allkirjastamist ja ajutist kohaldamist volitavale nõukogu otsusele alla kirjutatud. Kuid on ebatõenäoline, et see toimub enne, kui kavandatud majanduspartnerluslepingute turulepääsu korda sätestav määruks jõustub. Komisjon on arvamusel, et sellisel juhul tuleks vahepeal rakendada Cotonou päritolureeglite põhiseisukohti, lisades teatavaid ühepoolseid parandusi

---

⁶ See arv hõlmab ka Cabo Verdet, kuigi tema kui vähim arenenud riigi staatust on kavas muuta.

⁷ Pakkumises sisaldub põllumajanduskultuuride päritolureeglite suunatud leevendamine ja oluline leevendamine tekstiilide ning kalanduse osas. AKV riigid on pakkumise rõõmuga vastu võtnud. Läbirääkimised päritolureeglite üle jätkuvad.

kalanduse, tekstiilide ja ilmselt ka põllumajandustoodetega seotud reeglitesse⁸. Kuna need parandused kantakse edasi uutesse majanduspartnerluslepingute päritolureeglitesse, võivad ettevõtjad olla kindlad nende valdkondade järjekindlas käsitluses.

4. DOHA ARENGUKAVA

Mitmed AKV riigid on mures, et Doha arengukava edusammude puhul võivad eelised kaduda ja arenguriikides võib ilmnedu kohanemiskursusi. Komisjon arvab, et kokkulepe WTO tingimustele vastava turulepääsu korra kohta kõikehõlmavas majanduspartnerluslepingus, nagu punktis 1.2 kirjeldatud, ei aitaks mitte ainult leida lahendust nendele muredele, vaid WTO reeglite täielik järgimine oleks ka toetuseks mitmepoolsele kaubandussüsteemile ja kergendaks AKV piirkonna täieulatuslikku osavõttu WTO tegevusest. Majanduspartnerluslepingute läbirääkimiste mõju Doha arengukava läbirääkimistele suureneb veelgi, kui arvestada seda, et sihiks on enne aasta lõppu leppida kokku Doha arengukava üksikasjades.

5. ARENGUKOOSTÖÖ

Majanduspartnerluslepingud on peamine vahend Euroopa Liidu arengu- ja kaubanduspoliitikas, abistamaks kaubanduse vahendusel AKV riike ja piirkondi rajada tugevamat majandust, mis suudaks vähendada vaesust. Nii komisjon kui ka Euroopa Liidu liikmesriigid kohustuvad aitama AKV riike piirkondlike turgude loomisel ja toetama meetmeid, mis vastavate muudatustega paratamatult kaasnevad. Komisjon osutab edaspidigi abi meie partneritele uute struktuursete reformide ja uue kaubanduspoliitika ettevalmistamisel, nendega kaasnevate muudatustega kohanemisel, aitab kaasa piirkondlikule lõimumisele, mis võimaldab kasutada majanduspartnerluslepingutega loodud uusi kauplemisvõimalusi. Komisjon on otsustanud tagada majanduspartnerluslepingute ja arengukoostöö parima võimaliku koostoime.

Esiteks on kõikide piirkondadega kokku lepitud, et arengukoostööd käsitlevad sätteid lisatakse majanduspartnerluslepingutesse. See jääb eesmärgiks, et luua vajalik ühendus Cotonou lepingu reeglite ja menetlustega ning täpsustada võimalikud koostöövaldkonnad.

Teiseks annab Kümnenenda Euroopa Arengufondi kavandamine ainulaadse võimaluse kooskõlastada majanduspartnerluslepingute kaubanduspoliitikat käsitlevaid otsuseid ja arengufondi vahendite suunamist. Komisjon tunneb rahulolu, et suur arv riigistrateegilisi dokumente käsitleb ka kaubandusabi, infrastruktuuri ja piirkondliku lõimumise küsimusi kui majanduspartnerluslepingute koostöövaldkondasid. Komisjon on nüüd otsustanud koostada piirkondlikud näidisprogrammid ja kinnitab, et seejuures peetakse silmas eesmärki suunata olemasolevad fondid eelkõige majanduspartnerluslepingute teenistusse. Seetõttu peetakse esmatähtsaks viia lõpule peamiste kaasnevate meetmete ja programmide kindlaks tegemine, kasutades võimalikult suure ulatuses piirkondlike ettevalmistavate töökondade tulemusi. Eriti oluliseks peetakse seal, kus AKV riigid on nii otsustanud, luua piirkondlikus

---

⁸ Ainsaks erandiks jääb Lõuna-Aafrika, kus kehtib edasi kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu protokoll, kuni on sõlmitud kokkulepe vastava piirkondliku majanduspartnerluslepingu juurde kuuluvate päritolureeglite kohta.

halduses olevad finantsmehhanismid, millele lisavad oma panuse ühendus, liikmesriigid ja muud rahastajad, eesmärgiga suurendada vastutust, tõhusust ja koordineerimist.

Kolmandaks on kogu Euroopa Liit kohustunud suurendama ja tõhustama kaubandusabi. Hiljuti vastu võetud Euroopa Liidu kaubandusabi strateegia on versta post kaubandusabi alaste kesksete eesmärkide ja põhimõtete välja töötamisel ja selles on pööratud eriline tähelepanu AKV riikidele. Seal on eelkõige võetud sihiks suurendada toetust laiemale kaubandusabi programmile, et see jääks võrdeliseks ametliku arenguabi üldise suurenemisega. Komisjon jätkab tõhusat tööd liikmesriikidega, et tagada Euroopa Liidu kaubandusabi suurenemisest 50 % eraldamist AKV riikidele, et 2010. aastaks jõuda eesmärgini 2 miljardit eurot aastas (1 miljard eurot ühenduselt ja 1 miljard eurot liikmesriikidest). Eriti tuleks siinjuures jälgida seda, et iga AKV piirkond saaks üldsummast õiglase osa vastavalt piirkonna esmatahtsatele vajadustele.

Kõikehõlmavad majanduslepingud võimaldavad Euroopa Arengufondi vahendeid suunata AKV riikide võetud kohustustest tulenevate kohanemisprobleemide lahendamisele ja nende abil saab määrata prioriteete liikmesriikide antava lisatoetuse jaoks. Komisjon mõistab, et riikidele, kes kirjutavad alla WTO tingimustele vastavad turulepääsu lepingud teel kõikehõlmavate majanduspartnerluslepingute sõlmimiseni, on vaja praegusel etapil täiendavat arengutoetust, et need AKV riigid saaksid ellu viia endale võetud liberaliseerimiskohustused. See võib tähendada näiteks tootmisvõimsuse ja töökeskkonna ajakohastamist ning tolli liberaliseerimisest tuleneva rahalise mõju tasakaalustamist kooskõlas maksureformidega. Komisjon on arvamusel, et arengutoe saab tagada ühelt poolt Cotonou lepingu vahendite ja teiselt poolt liikmesriikide panustega.